

Sjöhistoriska Museets 80-åriga minsvepare M 20 på plats vid Marinens 500-årsjubileum i Söderköping

Efter omfattande renoveringar för drygt en miljon kronor är minsveparen M 20, med sin ideellt arbetande besättning, i bästa skick att välkomna allmänhet och medier under Marinens 500-årsjubileum. Fotograf CG Wahlin

För den som vill gå ombord och bekanta sig med en äkta, sjögående 80-årig svensk minsvepare, med beteckningen M 20, som deltog i andra världskrigets försvar av Sverige, finns chansen när svenska Marinen den 6–7 juni firar 500-årsjubileum i Söderköping.

Minsveparen M 20 är, trots sin aktningsvärda ålder, ett i bästa skick sjögående museifartyg, ägt av Sjöhistoriska museet men som bemannas, drivs och underhålls av den ideellt arbetande Föreningen M 20, med ca 330 medlemmar. M 20, som är K-märkt av Sjöhistoriska museet, kommer som enda fartyg att representera Marinen och Sjöhistoriska Museet vid jubileumsceremonier i Söderköping och Vadstena den 6–7 juni. Förutom festligheterna längs Göta kanal kommer M 20 även att delta i firandet i Karlskrona den 13–14 augusti.

Flottans födelse: Tio tyska koggar

Marinens jubileum firas som sig bör med pompa och ståt i Stockholm, Karlskrona och Göteborg. Men en betydelsefull del i firandet sker också i småstäderna Söderköping och Vadstena samt längs Göta kanal. Den 7 juni 1522, alltså för precis 500 år sedan, tog Sveriges första kung, Gustav Vasa, officiellt emot tio breda, flatbottnade segelfartyg av typen kogg i havsviken Slätbaken utanför Söderköping. Skeppen, som vid leveransen var bemannade med 750 tyska legoknektar, hade kungen köpt på kredit (!) för 42 000 mark, en gigantisk summa på den tiden. Säljare var det dåtida mäktiga handelsmonopolet Hansan i Lübeck, och syftet med köpet var att kunna bryta den fientliga danska flottans dominans i Östersjön. Den svenska Flottan var därmed född.

Den officiella jubileumsceremonin inleds den 7 juni klockan 9:00 med att en örlogsfana förs i roddbåt till Söderköping. Därefter marscherar en fanvakt med musikkår till Fiskartorpet, där en minnessten avtäcks.

– Det är en stor dag för M 20 när vi fått det ärofyllda uppdraget att representera både gårdagens och dagens örlogsflotta vid firandet av Marinens 500 år på födelseplatsen i Söderköping, säger Anders Torelm, ordförande i Föreningen M 20.

M 20 välkomnar allmänheten i nio hamnar

Allmänhet och medier kan ta del av firandet längs Göta kanal samt beskåda och besöka M 20 i inte mindre än nio hamnar under minsveparens 11 dagar långa färd mellan hemmahamnen i Stockholm (kajplats nedanför Vasamuseet) med avgång 30 maj, därefter Nynäshamn 30 maj, Stegeborg 31 maj, Berg 1 juni, Vadstena 2 juni, Motala 3 juni, Berg igen 4 juni, Snöveltorp 5 juni, Söderköping 6 juni. Under hemresan angörs Arkö 7 juni, Nynäshamn 8 juni samt åter i Stockholm 9 juni. Ombord i M 20 finns en mobil utställning om fartygets mångskiftande spännande historia, från farofylld krigstjänst 1941–45 till dagens fredliga kulturgärning.

- M 20 är en del av vårt marina kulturarv, och Sjöhistoriska museet har ett gott samarbete med Föreningen M 20 sedan starten 2005, säger Hans-Lennart Ohlsson, sakkunnig på Sjöhistoriska museet. Och tillägger:

- Den här minsveparen är en viktig mobil plattform för Sjöhistoriska museet och hjälper oss att nå ut till allmänheten utanför våra fasta museibyggnader.

Röjdykare ror över 100 kilometer!

Under jubileet genomförs också en färgstark roddtävling med ett 90-tal röjdykare från Kamratföreningen Röjdykarna, som i tre stora, tunga roddbåtar kallade 10-huggare (tio roddare i varje båt) ror genom Göta kanal den 3–7 juni. Start i Vadstena med mål i Söderköping, en sträcka på ca 60 nautiska mil eller mäktiga 111 kilometer.

Minsveparen M 20, som under många år varit utbildningsfartyg för Marinens röjdykare, deltar även här, nu som följbåt under tävlingen. Starten sker i Vadstena Slotts vallgrav den 3 juni och avslutas med jubileumsmiddag på Stegeborg i Slätbaken-viken utanför Söderköping den 6 juni. Vadstena slott och Stegeborg har valts för att hedra Gustav Vasa, som då och då bodde på just dessa slott.

M 20 i krigstjänst dygnet runt 1941–45

Minsveparen M 20 är ett unikt fartyg som det enda kvarvarande svenska örlogsfartyg i trä som gjorde tjänst runt Sveriges kuster under krigsåren 1941–45, med minsvepning, patrull- och bevakningsuppdrag, eskort av konvojer mm. M 20 deltog dessutom som ett av många fartyg och fiskebåtar som räddade de ca 7 000 danska judar som i oktober 1943 i all hast tvingades fly från det tyskockuperade Danmark, inför hotet att fängslas och deporteras till de nazistiska förintelselägren. M 20 transporterade över 100 judar i denna väldiga månadslånga nattliga räddningsoperation, till säkerheten i Sverige.

M 20 räddades från skrotning 2005

M 20 byggdes 1941 på Neglinge varv i Saltsjöbaden mitt under brinnande krig. Efter lång och trogen tjänst hos svenska flottan hotades minsveparen av utrangering eller skrotning. Fartyget räddades till eftervärlden i april 2005 av den nybildade Föreningen M 20, på initiativ av en grupp före detta fartygschefer som tjänstgjort på M 20 eller dess systerfartyg. Nämnas kan att många av M 20:s systerskepp har överlevt tidens tand, men som omgjorda till fritidsbåtar som drivs av privatpersoner.

M 20 bemannas idag främst av tidigare sjöofficerare, maskinister och sjömän/flottister, varav många tjänstgjort antingen på M 20 eller andra minsvepare från 1940-talet eller senare. Glädjande nog har Föreningen under senare år fått många nya yngre medlemmar. Alla förenas av ett intresse för marinhistoria, sjömanskap och kamratlig samvaro ombord på M 20.

Minsveparen M 20, ägd av Sjöhistoriska museet och som gjorde krigstjänst under andra världskriget, anlöper nio hamnar däribland Söderköping under Marinens jubileumsevenemang i juni månad.

Under sin basering på västkusten räddade M 20 ett stort antal danska judar, som i oktober 1943 tvingades fly för sina liv från det nazist-ockuperade Danmark. En mobil utställning om M 20:s spännande historia finns ombord. På bilden fartygets kommunikationsansvariga Anne Sofie Eriksson.

Kontaktpersoner

Anders Torelm, ordförande Föreningen M 20

E-post: anders@slohaga.se

Tel: 0735-23 29 16

Anne Sofie Eriksson, kommunikationsansvarig Föreningen M 20

E-post: annesofie@ordiarbete.se

Tel: 070-467 36 85

Hans-Lennart Ohlsson, sakkunnig, Sjöhistoriska museet/SMTM

E-post: Hans-Lennart.Ohlsson@smtm.se

Tel: 08-519 549 45

Föreningen M 20

Hemsida: www.minsveparen.se

e-post: kontakt@minsveparen.se